

Kräftodling i dammar

Förutsättningar för en dammodling

1. Varför dammodling?

All odling går ut på att ensidigt gynna den organism man tänker odla.

+ God kontroll

- + vattenkvalitet
- + bottenstruktur
- + predatorer
- + födotillgång
- + vattennivå
- + gömsletillgång
- + tillsyn
- + vegetation
- + dammens utseende + skörd

- Svårt att kontrollera

- temperatur
- beståndstätheter

2. Vilka har varit de vanligaste problemen?

- dålig koll på vattenkvalitet, främst syrgashalter
- dålig koll på utfodring
- icke optimalt utformade dammar
- genomströmmande vatten av dålig kvalitet
- svårkontrollerade kraftiga flöden

3. Planering av dammens läge

- + närhet till eltillgång
- + markstruktur -lerhaltiga jordar
- + avlägsna matjord
- + använd grävmassorna till dammvallar + återför matjord runt dammen
- + sänkor i marken
- + sydläge
- + solbelysning

4. Växtlighet i och runt dammen

- + gräs runt dammarna - bör hållas långt
- + gärna al (or) runt dammen
- + måttliga mängder växter i dammen
- + kransalger (Nitella), vissa arter av nate (Potamogeton)
- + vissa arter av slingor (Myrriophyllum, Ceratophyllum)
- + kortskottsväxter, rosettväxter t.ex. Braxenmat (Isoetes)
- vattenpest (Elodea)
- alla flytbladsväxter t. ex. näckrosor, gäddnate, vattenpilört m.fl.
- strandväxter/övervattensväxter

5. Krav på vattenkvalitet

- + syrgashalt över 6 mg/l
- + kalciumhalt så hög som möjligt - helst över 10 mg/l
- + pH helst över 6,5
- + alkalinitet helst över 0,2 mekv/l
- + nitrat, nitrit, ammonium, fosfat - sällan någon risk för höga värden
- + järn helst under 0,5 mg/l

6. a) Vattentillförsel i ”öppna” system

- + gräv aldrig i ett flöde utan vid sidan av
- + förbind flödet med dammen genom kontrollerbart till- och avflöde
- + höga krav på god vattenkvalitet i flödet
- + underlättar syresättning
- + minskar risken för uppkomst av höga halter växtnäringsämnen
- ökad risk för tillförsel av "dåligt" vatten
- ökad risk för att få in sjukdomar i odlingen
- ökad risk att få in predatorer i odlingen
- ökad risk för utvandring/invandring av kräftor
- ökad risk att få in oönskade växter (t.ex. vattenpest)

b) Slutna system

- + goda möjligheter att kontrollera/förändra vattenkvalitén
- + minskad risk för sjukdomar, predatorer, utvandring/invandring, oönskade växter
- + syresättning genom interncirkulation + lätt att tömma vid skörd, föryngring, reparation, förändring m.m.
- kräver tillgång till elektricitet
- täta dammar
- god tillgång till grundvatten med relativt låg järnhalt
- kan vara känsliga för höga temperaturer på sommaren
- kan medföra tjocka istäcken

7. Dammens utformning

- + runda/ovala dammar
- + gärna en ö i mitten
- + bottenarean på minst 300m²
- + skålformad botten
- + en lågpunkt för enkel tömning
- + ca 2,5 m djup i lägsta punkten
- + ca 15° lutning
- + inte för stor andel grunda bottnar (mindre än 50cm vattendjup)

8. Täta dammar?

- + lermark ger täta dammar
- + vid behov kan gummi duk, presenning användas

9. En årsklass per damm eller flera årsklasser i samma damm?

En årsklass:

- + god kontroll på antal kräftor i dammen
- + jämnare storleksfördelning
- + effektivare matning.
- + lägre risk för kannibalism
- + enklare att skörda
- + goda avelsmöjligheter
- kräver egen yngelproduktion
- kräver tömningsbara dammar

10. Vilka faktorer avgör produktionen i dammen?

- + god tillgång på gömslen i olika storlekar t.ex. plastkassetter för skogsplantor (beräkna 2-3 gömslen per vuxen kräfta)
- + god tillgång på föda
- + optimal beståndstäthet 10-20-30 ind.lm²
- + sjukdomsfria kräftor
- + tidigt kläckta yngel
- + begränsa antalet vattenlevande insekter och insektslarver t.ex. dykarbaggar, ryggsimmare, trollsländelarver m.fl.
- + bekämpa mink
- + skapa så lång odlingsäsong som möjligt d.v.s. tidigt isfritt - sen isläggning
- + vattenkvalitet
- + undvik höga sommartemperaturer (helst ej över 20°C)
- + "ständig" tillsyn
- + LÄR KÄNNA DINA DAMMAR

11. Ekonomi

- kostnader för grävning och markberedning -ledningsdragning för el och vatten (bräddavlopp för slutna system)
- bohålor

- inköp av utsättningskräftor
 - gräsfrö
 - elkostnader
 - foderkostnader
 - kostnader för arbetstid (egen? och andras)
 - utrustning och maskiner för tömning av dammar - analyser av vattenkvalitet
 - konsultkostnader!
 - odlingstillstånd?
 - ev. hälsokontroller
 - marknadsföring
 - transporter
- + försäljning av kräftor (konsumtion- utplantering)
 - + försäljning av kräftfisketillfälle

12. Avkastningsmöjligheter

Ett räkneexempel gällande damm med en årsklass.

Antag en odlingsyta på 400m².

Antag en odlingstid på 3 somrar (utsättning juni 2006, skörd augusti 2008).

Antag en täthet på 10 kräftor större än 10cm per m².

Antag 25 kräftor/kg -40g/kräfta -400g/m².

En damm på 400m² avkastar då 160kg.

Antag ett kilopris på 350kr/kg.

Total avkastning blir då 56 000kr/3 år. Detta ger ca 19 000 kr/år

Slutsats: *Odlandet måste effektiviseras. Hur?*

- + *hålla nere kostnader*
- + *öka kräfttätheten per ytenhet*
- + *förkorta odlingstiden*
- + *öka försäljningspriset per kilo*

Pågående utveckling:

- + Avelsarbete
- + Foderoptimering
- + Driftoptimering
- + Täthetsökning